

УДК 340.13:001.89(4/9)

Смерницький Дем'ян Вікторович,доктор юридичних наук, професор, заступник директора
ДНДІ МВС України, м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0001-6066-0324**Тригубенко Марина Володимирівна,**кандидат юридичних наук, старший дослідник, заступник
начальника відділу ДНДІ МВС України, м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0001-7646-3595

ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто закордонний досвід організації та правового регулювання науково-технічної діяльності. Зроблено висновок, що низка країн, зокрема Франція, Швеція, Фінляндія, Норвегія, Корея підтримують централізовану систему управління науковою і науково-технічною діяльністю; такі країни, як Сполучені Штати Америки та Канада мають децентралізовану систему, а інші країни – Федеративна Республіка Німеччина та Польща запроваджують елементи як централізованої, так і децентралізованої системи управління науковими дослідженнями та науково-технічними розробками.

Ключові слова: науково-технічна діяльність, адміністративно-правове забезпечення, система регулювання, централізована система регулювання, децентралізована система регулювання.

Науково-технічна діяльність – це складна система наукових досліджень, розроблення та виготовлення експериментальних та дослідних зразків техніки, серійне виготовлення технічних засобів тощо.

Відповідно до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” науково-технічну діяльність визначено як наукову діяльність, спрямовану на одержання і використання нових знань для розв’язання технологічних, інженерних, економічних, соціальних та гуманітарних проблем, основними видами якої є прикладні наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки.

Отже, й адміністративно-правове забезпечення цієї сфери відіграє ключову роль у створенні ефективної системи управління науково-технічними дослідженнями та розробками.

Р.В. Неколяк на основі аналізу ступеня участі урядових органів різних країн в управлінні і фінансуванні наукової та науково-технічної діяльності виділяє два типи систем регулювання науки, а саме:

- централізовану систему, яка характеризується жорсткими вертикальними зв’язками, наявністю спеціалізованого відомства, відповідального за формування та реалізацію державної наукової політики, високою часткою базового фінансування;
- децентралізовану систему, яка характеризується слабкими вертикальними зв’язками, низькою часткою базового фінансування та відсутністю спеціалізованого відомства [1, с. 156].

Автор зазначає, що наведений розподіл має доволі умовний характер. Ми підтримує цю думку, адже чимало вчених виділяють ще змішану систему. Тобто грані між централізованою та децентралізованою системами доволі умовні.

На сьогодні, як зазначає Т.А. Луценко, у всіх провідних, високорозвинених країн у сфері науково-технічних досліджень та розробок продовжується зростання видатків приватного сектора на наукові дослідження та розробки [2, с. 311]. У Німеччині склалася федеральна система організації наукових досліджень з розподілом обов'язків між федеральним і місцевим урядом, а також з розподілом системи на сектор вищої освіти і сектор наукових досліджень. Державна система фінансування наукових досліджень та науково-технічних розробок Німеччини складається з трьох рівнів: з федерального бюджету; з місцевих бюджетів; спільно з федерального і місцевого бюджетів. Третину всіх витрат на наукові дослідження покриває державний бюджет [3, с. 59–70].

Н. Христинченко також відзначає, що наукова діяльність в університетах фінансується з федерального бюджету, з бюджету земель і з коштів приватних установ. Особливістю системи фінансового забезпечення наукової діяльності в Німеччині є те, що розвиток науки підтримується не тільки на законодавчому, а й на місцевому рівні [4, с. 47].

З аналізу організації діяльності у науковій та науково-технічній сферах Федеративної Республіки Німеччина можна зазначити, що в цій країні діє змішана система управління, яка поєднує як централізовану систему управління на державному рівні, так і децентралізовану систему із залученням до цієї діяльності місцевих урядів та приватних установ.

Цікавий досвід управління науковою та науково-технічною діяльністю можна дослідити на прикладі Польщі як країни, яка вступила до ЄС та стрімко розвивається, зокрема у сфері наукових досліджень та науково-технічних розробок. Як зазначає Р.В. Неколяк, до вступу до ЄС у Польщі наукові дослідження проводилися науковими інститутами, підпорядкованими відповідним академіям наук, за державні кошти. Польща, а також Словаччина, Словенія, Естонія, Угорщина, Латвія, Литва, які приєдналися до ЄС у 2004 році, та Румунія, Болгарія, які приєдналися до ЄС у 2007 році, не були готові до грантової системи фінансування науки [1, с. 158].

Після вступу Польщі до ЄС була розроблена та запроваджена нова нормативно-правова база у сфері наукової та науково-технічної діяльності, а саме: закони “Правила введення законодавчих актів реформування наукової системи”; “Про Національний Науковий Центр”; “Про засади фінансування науки”; “Про науково-дослідні організації”; “Про Національний центр досліджень і розвитку”; “Про Академію Наук Польщі” [5].

На цей час Польща проходить шлях від централізованої системи до децентралізованої, поєднуючи позитивні елементи обох систем [1, с. 159–160].

Т.А. Луценко констатує, що у Франції реалізується система державного управління наукою, яка має низьку частку адміністративних витрат. До особливостей французької системи організації наукових досліджень автор відносить те, що основною структурною одиницею є не інститут, а лабораторія [2, с. 312; 6, с. 63].

Французська модель є цікавою для України своєю істотною схожістю організації наукової діяльності, зокрема значним впливом держави та державного сектору на наукові дослідження та науково-технічні розробки [7, с. 81].

У Швеції діє централізована система управління науковою і науково-технічною діяльністю. Науково-технічні розробки, які проводяться в межах науково-дослідних й конструкторських робіт, переважно на 75 % фінансуються промисловістю, а наукова діяльність університетів фінансується державною [7, с. 81]. Це цілком зрозуміло, адже промисловість очікує від наукової діяльності певних втілень у виробництво та розробку технічних засобів, а от фундаментальні дослідження менш цікавлять промисловців, тому ці дослідження переважно у всьому світі фінансують за державний кошт.

Уряд Фінляндії встановлює принципи наукової політики, розробляє законодавство, що регулює науку, технології та інноваційну політику. За реалізацію науково-технічної політики відповідають міністерства [1, с. 171].

До трьох принципів, на яких побудована наукова діяльність у Фінляндії, І. Данилова відносить такі: усі університети в цій країні мають статус дослідних та їм надано пільги на ввезення обладнання й можливість отримати у власність нерухоме майно; потужним інструментом стимулювання інновацій є Агентство з фінансування технологій та інновацій Фінляндії Tekes, яке координує політику у сфері науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт та інновацій шляхом планування фінансових витрат; вагомим суб'єктом інноваційного розвитку Фінляндії є Національний фонд з досліджень і розвитку Sitra, який працює під наглядом Парламенту, його основним завданням є організація навчання фахівців у галузі корпоративного інвестування та надання корпоративного фінансування технологічним компаніям на ранніх етапах їх розвитку, зокрема з метою комерціалізації інновацій [7, с. 81].

Академія Фінляндії фінансує фундаментальні дослідження, які лежать в основі інноваційних прикладних досліджень, та використання результатів наукових досліджень [8].

Досвід програмно-цільового фінансування наукових досліджень у Фінляндії актуальний для України на сучасному етапі переходу до такого фінансування, стверджує Р.В. Неколяк [1, с. 173]. Ми частково погодимося з автором, адже програмно-цільове фінансування має, на нашу думку, бути більш розповсюдженим, хоча такий вид фінансування в Україні існує давно.

Т.А. Луценко робить висновок, який ми цілком поділяємо, що для країн ЄС характерна певною мірою схожа система організації, управління й фінансування фундаментальних досліджень (континентальна модель) [2, с. 313]. Її характерними ознаками є висока частка державного (бюджетного) фінансування досліджень і розробок, а також наявність великих наукових інститутів, що склалися історично.

Децентралізований тип регулювання наукової і науково-технічної діяльності притаманний США. Організація наукових досліджень у США, які проводяться здебільшого у науково-дослідних центрах і лабораторіях закладів вищої освіти, здійснюється переважно на конкурсній основі неурядовими організаціями. В умовах відсутності у США спеціалізованого міністерства з науки його функції виконує низка департаментів, таких як: Державний департамент енергетики,

Державний департамент охорони здоров'я, Державний департамент оборони, Державний департамент сільського господарства і Національний науковий фонд США [2, с. 313; 6, с. 67].

У США на наукову діяльність основний вплив здійснює федеральне законодавство, а саме федеральні “закони-програми” в галузі науково-технічного прогресу. Законами-програмами, як правило, передбачається загальнодержавна й міжвідомча координація науково-технічної, промислової і військово-технічної політики [7, с. 83].

Щодо Канади, то в країні не здійснюється централізоване регулювання науки, а відповідальність за регулювання наукових досліджень та науково-технічних розроблень, розвиток технології та запровадження інновацій розподілено між федеральним урядом, провінціями та федеральними територіями [1, с. 168]. До структури національної науково-технічної та інноваційної системи Канади входять науково-дослідні інститути, університети і науковий сектор промислових фірм, включаючи малий і середній бізнес [9].

Роблячи певні висновки про децентралізований тип регулювання наукової діяльності у Сполучених Штатах Америки та Канаді, Р.В. Неколяк зазначає, що відсутність єдиного органу, відповідального за формування та реалізацію наукової політики, не свідчить про відсутність єдиної державної наукової політики [1, с. 170].

Головним джерелом фінансування наукової сфери у розвинених країнах є кошти приватного сектору, на частку якого припадає від 50 до 70 % загального фінансування науки в таких країнах, як США, Японія, Франція та Німеччина. Приватний сектор виконує від 60 до 75 % усіх наукових досліджень і розроблень у цих країнах, фінансує і виконує понад 70 % прикладних науково-дослідних розробок і понад 90 % – експериментально-конструкторських робіт. А от частка фундаментальних досліджень, що проводяться приватним сектором, не перевищує 4 % [2, с. 316; 3, с. 59–70].

Така незначна частка фінансування приватним сектором фундаментальних досліджень цілком зрозуміла. Приватний сектор прагне фінансувати наукові роботи, результат яких є очевидним та втілюється у нових технічних засобах, технологіях, матеріалах тощо, які можна використовувати і які можуть слугувати відповідним товаром, який приносить прибуток від його використання чи продажу. Вкладати кошти у фундаментальні дослідження приватний сектор ще не готовий, адже це кошти, які інвестуються у далеке майбутнє та не можуть гарантувати відповідного прибутку.

Норвегія – ще одна провідна наукова держава. До компетенції норвезького парламенту та уряду належить формування загальних принципів розвитку наукової політики у державі. Міністерство освіти і наукових досліджень координує діяльність низки міністерств, які забезпечують фінансування різних наукових напрямів. Фундаментальні наукові дослідження здійснюються переважно в університетах. Дослідницькі інститути відповідають за прикладну науку, а роботу з розвитку інноваційного потенціалу здійснюють бізнес-структури [1, с. 173–174]. Норвегія продовжує збільшувати державне фінансування наукових досліджень та науково-технічних розробок [10].

Що стосується Китаю – однієї з провідних країн світу, економіка якої динамічно розвивається, то під час адміністративної реформи та значних перетворень у науковій сфері країни державна влада створила конкурентні умови у сфері науки, в яких наукові заклади самостійно мають шукати фінансування на наукові дослідження шляхом взяття участі у конкурсних відборах на певні проекти, що проводяться Академією наук Китаю, Національним науковим фондом і Міністерством науки. У цій країні було мінімізовано кількість міністерств і комісій, які приймають рішення у сфері наукових досліджень та впровадження їх результатів [2, с. 316].

Також Південна Корея досягла значного технічного рівня завдяки виваженому поєднанню ринкових стимулів і державного втручання [11, с. 40–45]. З початком індустріалізації стрімкого розвитку набули науково-дослідні установи з технічних та природничих наук [12]. Науково-технічну політику Кореї, координацію науково-технічних досліджень та розробок, контроль та методичне керівництво зазначеною сферою здійснює Міністерство науки, технологій та планування майбутнього [13].

Досвід Кореї свідчить про необхідність збалансованого фінансування фундаментальних та прикладних досліджень та доводить, що без високого рівня фінансування стрімкий розвиток науки неможливий [1, с. 177].

Здійснивши аналіз, ми можемо зробити висновок, що низка країн, таких як Франція, Швеція, Фінляндія, Норвегія, Корея підтримує централізовану систему управління науковою і науково-технічною діяльністю. Такі країни, як Сполучені Штати Америки та Канада, мають децентралізовану систему, а інші країни – Федеративна Республіка Німеччина, Польща та ін. запроваджують елементи як централізованої, так і децентралізованої системи управління науковими дослідженнями та науково-технічними розробками. Також країни мають різні системи фінансового забезпечення науково-технічних досліджень та розробок переважно за коштів бюджету, приватних коштів та змішаної системи фінансування з різним відсотковим співвідношенням бюджетних та приватних коштів, але чітко відстежується тенденція у всіх країнах до збільшення відсотку приватних коштів, які залучаються до фінансування наукових розробок та нових технологій. Водночас у більшості країн фундаментальні дослідження традиційно фінансуються за бюджетні кошти, приватний сектор зацікавлений у прикладних науково-технічних розробках.

В Україні, враховуючи, зокрема, історичні передумови, створена та діє централізована система управління науково-технічною діяльністю, яка, як ми бачимо на прикладах, може цілком бути успішною у разі відповідного адміністративного та нормативно-правового забезпечення, а також належного фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт.

На сьогодні Україна підтверджує свої прагнення щодо приєднання до Європейського Союзу та відповідного реформування законодавства у сфері наукової та науково-технічної діяльності. І певні кроки в реформуванні зазначеної сфери вже зроблено. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2017 року № 226 утворено Національну раду України з питань розвитку науки і технологій, яка є постійно діючим консультативно-дорадчим органом при Кабінеті Міністрів України [14]. Також прийнято нові закони: у 2014 році – “Про вищу освіту” [15], у 2015 – “Про технічні регламенти та оцінку відповідності” [16], у 2016 році –

© Smernytskyi Demian, Tryhubenko Maryna, 2022

“Про наукову і науково-технічну діяльність” [17] та низку інших нормативно-правових актів, змін і доповнень до них, а основним напрямом гармонізації нормативної бази України та Європейського Союзу в науково-технічній діяльності стала сфера технічного регулювання якості та безпечності товарів, робіт та послуг – це розробка та введення в дію технічних регламентів та національних стандартів України.

Л.І. Федулова на основі аналізу досвіду розвинених країн виділяє певні умови, необхідні, на її думку, для успішної реалізації наукової і науково-технічної політики, а саме: системно пов’язана постановка цілей і завдань державної політики; стабільність системи державного управління сферою; нормативно-правове, організаційне та ресурсне забезпечення; системна взаємодія центральної і регіональної влади під час здійснення інноваційної політики; рівноправна участь науки, промисловості і фінансового капіталу в реалізації політики; створення інфраструктури для становлення і розвитку технологічного бізнесу [18, с. 20–38]. У загальному сенсі ми цілком погоджуємося із запропонованими загальними умовами, які, на нашу думку, становлять відповідну систему умов успішного державного управління науковими дослідженнями та науково-технічними розробками.

А от І. Данилова пропонує більш детальні способи удосконалення наукової і науково-технічної діяльності в Україні, а саме: удосконалення законодавства у сфері науки; модернізація системи адміністративно-правового регулювання наукової сфери; прогнозування наукових процесів і формування державної політики у сфері науки; сприяння впровадженню інноваційних технологій; поліпшення фінансового забезпечення наукових досліджень та розробок; визначення завдань щодо проведення наукових досліджень; визначення Національною академією наук і національними галузевими академіями наук механізму координації наукової діяльності недержавних науково-дослідних установ, що не зараховані до їх відання, співпраця між регіонами з метою розвитку їх наукового потенціалу; підвищення ефективності міжнародних наукових проєктів; удосконалення системи науково-технічної інформації [7, с. 84].

Р.В. Неколяк констатує, що у світі існують різні підходи до вдосконалення регулювання державою науково-технічної діяльності, такі як: оптимізація структури державного управління; зближення корпорацій і університетів; стимулювання інноваційної ініціативи приватного бізнесу; створення механізму взаємодії інвесторів і авторів винаходів. Одні країни здійснюють централізоване державне фінансування фундаментальних наукових досліджень, інші – стимулюють ініціативи регіонів [1, с. 177].

Наведені авторами висновки щодо удосконалення наукової та науково-технічної діяльності, а також системи управління цією діяльністю мають відповідний сенс, але, на нашу думку, необхідно на основі ретельного аналізу наявної в державі системи управління науковими дослідженнями та розробками, а також аспектів історичного розвитку держави, її сировинної бази, транспортної інфраструктури тощо робити певні висновки щодо пропонування певних підходів для поліпшення науково-технічної та інноваційної діяльності в країні.

Зважаючи на зроблені висновки Л.І. Федулової, І. Данилової та Р.В. Неколяк щодо умов, способів та підходів до удосконалення наукової і науково-технічної діяльності, спробуємо навести свої пропозиції з цього питання.

© Smernytskyi Demian, Tryhubenko Maryna, 2022

До організаційних засад, які мають бути відображені у нормативно-правових актах з метою створення належних умов розвитку науково-технічної діяльності в Україні та поліпшити систему управління науковими дослідженнями та науково-технічними розробками, необхідно віднести такі: усунення дублювання управлінських функцій у сфері науково-технічної діяльності та їх оптимізація; скорочення термінів на проведення прикладних наукових досліджень з отриманням практичного результату; запровадження нових технологічних та технічних рішень у наукових дослідженнях; оснащення наукових установ сучасним обладнанням; налагодження стажування наукових працівників у провідних закордонних наукових установах; комплексне інформаційне забезпечення наукових досліджень; залучення до наукових досліджень у сфері оборони, військової техніки та технологій, спеціальних технічних засобів та спецтехніки для правоохоронних органів приватних підприємств та наукових установ, які мають необхідний науково-технічний рівень; запровадження підготовки фахівців у закладах вищої освіти за допомогою провідних методів та сучасних способів викладання фахових знань; забезпечення державної підтримки на проведення фундаментальних досліджень; збільшення бюджетних коштів на проведення науково-технічних досліджень та розробок; забезпечення конкурсного відбору виконавців науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт; створення відповідних умов щодо збільшення частки фінансових ресурсів приватного сектору на проведення прикладних науково-технічних досліджень та розробок; поєднання зусиль у сфері науково-технічної діяльності академічних установ, приватних науково-дослідних установ та підприємств, наукових установ та підприємств військово-промислового комплексу; забезпечення взаємозв'язку між проведенням фундаментальних та прикладних досліджень та впровадження результатів наукових досліджень у суспільне життя; забезпечення належного правового супроводження системи управління науково-технічною діяльністю; розвиток науково-технічної діяльності на регіональному рівні та забезпечення регіональної фінансової підтримки наукових досліджень та науково-технічних розроблень; забезпечення створення технологічних та наукових парків як оптимальної організаційної форми поєднання наукових досліджень, науково-технічних розроблень, промислового випуску розробленої технічної продукції [19, с. 120–121].

Оскільки ми визначили, що в Україні створена та функціонує централізована система управління сферою науково-технічних досліджень та розробок, яка характеризується жорсткими вертикальними зв'язками, наявністю спеціалізованого відомства, відповідального за формування та реалізацію державної наукової політики, а також високою часткою бюджетного фінансування, то адміністративно-правове регулювання науково-технічної діяльності має вирішальне значення для забезпечення дієвості та ефективності зазначеної системи, створення відповідної нормативно-правової бази щодо діяльності центральних органів виконавчої влади, їх впливу на наукові дослідження та науково-технічні розроблення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Неколяк Р.В.* Державне регулювання наукової і науково-технічної діяльності: організаційно-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. К., 2018. 222 с.
2. *Луценко Т.А.* Міжнародний досвід державного регулювання науки та інноваційної діяльності. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 2 (49). С. 311–316.
3. *Іванова Н.* Национальные инновационные системы. *Вопр. экономики*. 2006. № 7. С. 59–70.
4. *Христинченко Н.* Міжнародно-правовий аспект розвитку наукової діяльності в зарубіжних країнах. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. Вип. 2 (10). С. 46–50.

© Smernytskyi Demian, Tryhubenko Maryna, 2022

5. Legal Acts / Ministry of Science and Higher Education Republik of Poland. URL: <http://www.nauka.gov.pl/en/legal-acts/> (дата звернення: 10.11.2021).
6. Ядранська О.В. Зарубіжний досвід державного регулювання науки: основні форми та напрями. *Зб. наукових праць ДонДУУ. Серія: Державне управління*. 2007. Вип. 93. Т. 8. С. 63–69.
7. Данилова І. Зарубіжний досвід державного регулювання наукової сфери: теоретико-методологічні рекомендації для України. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2014. № 12. С. 79–85.
8. Sitra / Corporate investments. URL: <http://www.sitra.fi/en/aboutsitra/corporate-investments> (дата звернення: 10.11.2021).
9. Кисельов В., Рубальтер Д., Руденский О. Инновационная политика и национальные инновационные системы Канады, Великобритании, Италии, Германии и Японии. Информационно-аналитический бюллетень. Москва: ЦИСН, 2009. № 6. С. 3–72.
10. Гаджиев М.М., Яковлева Е.А., Буцаев Я.Г. Методы финансирования науки в США и Норвегии. Управление экономическими системами: электронный науч. журнал. 2013. URL: <http://uecs/marketing/item/2456-2013-10-24-07-37-47> (дата звернення: 10.11.2021).
11. Мармазов В.С. 20-річчя відносин між Україною та Республікою Корея: підсумки і перспективи співпраці в рамках євро-тихоокеанської інтеграції. Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2012. Вип. 19: Зовнішня політика і дипломатія: досвід, моделі, традиції (до 95-ї річниці дипломатичної служби України). С. 40–45.
12. Каница Ю.М. Международно-правовое регулирование в сфере трансфера технологий. URL: http://iee.org.ua/files/alushta/33-kapica-mejdunarodnoe_pravovoe_reg.pdf (дата звернення: 10.11.2021).
13. Ministry of Science and ICT. URL: <https://english.msit.go.kr/eng/index.do> (дата звернення: 10.11.2021).
14. Про утворення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій: постановка Кабінету Міністрів України від 05 квітня 2017 року № 226 . Офіційний вісник України. 2017. № 31. Ст. 942.
15. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 37–38. Ст. 2004.
16. Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України від 15 січня 2015 року № 124-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 14. Ст. 96.
17. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 3. Ст. 25.
18. Федулова Л.І. Технологічна політика в системі стратегії економічного розвитку. Економіка і прогнозування. 2010. № 1. С. 20–38.
19. Смерницький Д.В. Адміністративно-правове регулювання науково-технічної діяльності в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук.: 12.00.07. К., 2020. 636 с.

REFERENCES

1. Nekoliak R.V. (2018). Derzhavne rehulivannia naukovoї i naukovo-tekhnichnoi diialnosti. "State regulation of scientific and scientific and technical activities: organizational and legal aspect": dis. ... Cand. Jurid. Sciences: 12.00.07. Institute of State and Law. V.M. Koretskyi NAS of Ukraine. K. 222 p. [In Ukrainian].
2. Lutsenko T.A. (2015). Mizhnarodnyi dosvid derzhavnoho rehulivannia nauky ta innovatsiinoї diialnosti. "International experience of state regulation of science and innovation". Theory and practice of public administration. Iss. 2 (49). P. 311–316 [In Ukrainian].
3. Ivanova N. (2006). Natsyonalnye innovatsyonnye sistemi. "National innovation systems". Vopr. economy. No. 7. P. 59–70 [In Russian].
4. Khrystynchenko N. (2017). Mizhnarodno-pravovyi aspekt rozvytku naukovoї diialnosti v zarubizhnykh krainakh. "International legal aspect of scientific development in foreign countries". Actual problems of jurisprudence. Iss. 2 (10). P. 46–50 [In Ukrainian].
5. "Legal Acts" / Ministry of Science and Higher Education Republik of Poland. URL: <http://www.nauka.gov.pl/en/legal-acts/> (Date of Application: 10.11.2021) [In English].
6. Yadranska O.V. (2007). Zarubizhnyi dosvid derzhavnoho rehulivannia nauky: osnovni formy ta napriamy. "Foreign experience of state regulation of science: basic forms and directions". Coll. scientific works of DonSUU. Series: Public Administration. Iss. 93. T. 8. P. 63–69 [In Ukrainian].
7. Danilova I. (2014). Zarubizhnyi dosvid derzhavnoho rehulivannia naukovoї sfery: teoretyko-metodolohichni rekomendatsii dlia Ukrainy. "Foreign experience of state regulation of the scientific

sphere: theoretical and methodological recommendations for Ukraine”. National Legal Journal of Theory and Practice. No. 12. P. 79–85 [In Ukrainian].

8. “Sitra” / Corporate investments. URL: <http://www.sitra.fi/en/aboutsitra/corporate-investments> (Date of Application: 10.11.2021) [In English].

9. *Kisieliov V., Rubvalter D., Rudenskyi O.* (2009). Innovatsyonnaia politika i natsionalnyie innovatsyonnyie systemy Kanady, Vielykobritanii, Italii, Hermanii i Yaponii. “Innovation policy and national innovation systems of Canada, Great Britain, Italy, Germany and Japan”. Information and analytical bulletin. Moscow: CISN. No. 6. P. 3–72 [In Russian].

10. *Haiaiev M.M., Yakovlieva E.A., Buchaiev Ya.H.* (2013). Metody finansirovaniia nauki v SSHA i Norviihii. “Methods of financing science in the United States and Norway”. Management of economic systems: electronic sciences magazine. URL: <http://uecs/marketing/item/2456-2013-10-24-07-37-47> (Date of Application: 10.11.2021) [In Russian].

11. *Marmazov V.E.* (2012). 20-richchia vidnosyn mizh Ukrainoiu ta Respublikoiu Koreia: pidsumky i perspektyvy spivpratsi v ramkakh yevro-tykhookoekanskoii intehratsii. “20th anniversary of relations between Ukraine and the Republic of Korea: results and prospects for cooperation in the framework of Euro-Pacific integration”. Scientific Bulletin of the Diplomatic Academy of Ukraine. Iss. 19: Foreign policy and diplomacy: experience, models, traditions (to the 95th anniversary of the diplomatic service of Ukraine). P. 40–45 [In Ukrainian].

12. *Kapitsa U.M.* Mezhdunarodno-pravovoie rehulirovaniie v sfierie transfiera tiekhnolohii. “International legal regulation in the field of technology transfer”. URL: http://iee.org.ua/files/alushta/33-kapica-mejdunarodnoe_pravovoe_reg.pdf (Date of Application: 10.11.2021) [In Russian].

13. “Ministry of Science and ICT”. URL: <https://english.msit.go.kr/eng/index.do> (Date of Application: 10.11.2021) [In English].

14. Pro utvorennia Natsionalnoi rady Ukrainy z pytan rozvytku nauky i tiekhnolohii. “On the establishment of the National Council of Ukraine for the Development of Science and Technology”: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of April 5, 2017 № 226 // Official Gazette of Ukraine. 2017. No. 31. Art. 942 [In Ukrainian].

15. Pro vyshchu osvitu. “On higher education”: Law of Ukraine of July 1, 2014 № 1556-VII. Information of the Verkhovna Rada. 2014. No. 37–38. Art. 2004. [In Ukrainian].

16. Pro tiekhnichni rehlymenty ta otsinku vidpovidnosti. “On technical regulations and conformity assessment”: Law of Ukraine of January 15, 2015 № 124-VIII. Information of the Verkhovna Rada. 2015. No. 14. Art. 96 [In Ukrainian].

17. Pro naukovu i naukovo-tiekhnichnu diialnist. “On scientific and scientific-technical activity”: Law of Ukraine of November 26, 2015 № 848-VIII. Information of the Verkhovna Rada. 2016. No. 3. Art. 25 [In Ukrainian].

18. *Fedulova L.I.* (2010). Tiekhnolohichna polityka v systemi stratehii ekonomichnoho rozvytku. “Technological policy in the system of economic development strategy”. Economics and forecasting. No. 1. P. 20–38 [In Ukrainian].

19. *Smernytskyi D.V.* (2020). Administratyvno-pravove rehuliuвання naukovo-tiekhnichnoi diialnosti v Ukraini. “Administrative and legal regulation of scientific and technical activities in Ukraine: dis”. ... Doc. Jurid. Sciences: 12.00.07. K. 636 p. [In Ukrainian].

UDC 340.13:001.89(4/9)

Smernytskyi Demian,

Doctor of Juridical Sciences, Senior Researcher, Co-Director
of the State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0001-6066-0324

Tryhubenko Maryna,

Candidate of Juridical Sciences, Senior Researcher, Deputy Head of the
Department, State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0001-7646-3595

EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES IN THE ORGANIZATION AND LEGAL REGULATION OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL ACTIVITIES

The article considers the issues of foreign experience in the organization and legal regulation of scientific and technical activities. It is noted that based on the

© Smernytskyi Demian, Tryhubenko Maryna, 2022

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2022.4\(58\).9](https://doi.org/10.36486/np.2022.4(58).9)

Issue 4(58) 2022

<http://naukaipravoohorona.com/>

degree of participation of government agencies in different countries in the management and financing of scientific and technical activities, there are two types of regulatory systems, namely: a centralized system characterized by rigid vertical links, the presence of a specialized agency responsible for implementation of state scientific policy, a high share of basic funding; decentralized system, characterized by weak vertical connections, low share of basic funding and lack of a specialized agency. It is concluded that a number of countries, such as France, Sweden, Finland, Norway, Korea, support a centralized system of management of scientific and scientific-technical activities. Countries such as the United States and Canada have a decentralized system, while other countries, such as the Federal Republic of Germany and Poland, have elements of both centralized and decentralized management systems for research and development. Since Ukraine has established and operates a centralized management system in the field of scientific and technical research and development, the administrative and legal regulation of scientific and technical activities is crucial in ensuring the effectiveness and efficiency of this system, creating an appropriate regulatory framework for central executive bodies, their impact on research and development.

Keywords: scientific and technical activity, administrative and legal support, regulatory system, centralized regulatory system, decentralized regulatory system.

Отримано 02.12.2022